FUNDACJA Togatus PRO BONO

BIULETYN nr 4(4)/2017

www.fundacja.togatus.pl

Juliusz Podlewski

UPRAWNIENIA PRZYSŁUGUJĄCE KONSUMENTOWI Z TYTUŁU RĘKOJMI ZA WADY FIZYCZNE RZECZY SPRZEDANEJ

Obecnie coraz więcej producentów nie zwraca szczególnej uwagi na jakość sprzedawanych produktów. Problem ten dotyczy praktycznie wszystkich artykułów oferowanych przez ogromnych przedsiębiorców, albowiem sprzedawcy stawiają aktualnie na ilość, nie na jakość. Ma to jednak swoje odbicie na konsumentach, którzy zmuszeni są do częstej wymiany zakupionych produktów. W niektórych przypadkach zakupiony przedmiot ulega zniszczeniu już po kilku dniach od zakupu. Ustawodawca wychodząc naprzeciw oczekiwaniom konsumentów wprowadził szczególną ochronę konsumenta jako podmiotu słabszego w stosunkach gospodarczych. Instytucja rękojmi za wady fizyczne rzeczy sprzedanej daje zatem konsumentowi realne możliwości zmierzające do usunięcia zaistniałych wad.

Definicja konsumenta

Zgodnie z art. 22^1 kodeksu cywilnego konsumentem jest osoba fizyczna dokonująca czynności prawnej z przedsiębiorcą niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Oznacza to, że konsumentem jest każdy, kto nabywa przedmiot na własny użytek, niezwiązany z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą.

Wada fizyczna rzeczy sprzedanej

Należy jednocześnie wyjaśnić, czym jest wada fizyczna rzeczy sprzedanej. Zgodnie z art. 556^1§1 kodeksu cywilnego wada fizyczna polega na niezgodności rzeczy sprzedanej z umową. W szczególności rzecz sprzedana jest niezgodna z umową jeżeli:

1. nie ma właściwości, które rzecz tego rodzaju powinna mieć ze względu na cel w umowie oznaczony lub wynikający z okoliczności lub przeznaczenia;
2. nie ma właściwości, o których istnieniu sprzedawca zapewnił kupującego, w tym przedstawiając próbkę lub wzór;
3. nie nadaje się do celu, o którym kupujący poinformował sprzedawcę przy zawieraniu umowy, a sprzedawca nie zgłosił zastrzeżeń co do takiego jej przeznaczenia;
4. została wydana kupującemu w stanie niezupełnym.

Podkreślenia jednak wymaga, iż powyższy katalog wad pozostaje katalogiem otwartym. Oznacza to, że wada fizyczna może polegać również na braku innych, zapewnionych przez producenta cech przedmiotu. Dla oceny czy rzecz sprzedana ma wadę decydujące znaczenie

ma kryterium funkcjonalne, a nie normatywno-techniczne. Oznacza to, że wada fizyczna pod tą postacią występuje wtedy, gdy wartość lub użyteczność rzeczy została zmniejszona, biorąc pod uwagę cel oznaczony w umowie, albo wynikający z umowy lub przeznaczenia rzeczy [1].

Uprawnienia przysługujące konsumentowi.

W przypadku zaistnienia wady fizycznej rzeczy sprzedanej, konsumentowi przysługują następujące uprawnienia:

1. złożenie oświadczenie o obniżeniu ceny,
2. złożenie oświadczenie o odstąpieniu od umowy,
3. żądanie usunięcia wady lub wymiany na rzecz wolną od wad.

Uprawnienia przysługujące kupującemu realizuje się poprzez złożenie sprzedawcy odpowiedniego oświadczenia. W przypadku oświadczenia o obniżeniu ceny, kupujący powinien w oświadczeniu wskazać konkretną kwotę o jaką obniża cenę. Kwota ta jednak musi pozostawać w odpowiedniej proporcji do ceny wynikającej z umowy, w jakiej wartość rzeczy sprzedanej z wadą pozostaje do wartości rzeczy bez wady.

Kupujący może również złożyć oświadczenie o odstąpieniu od umowy. W takim przypadku kupujący musi dostarczyć na koszt sprzedawcy przedmiot sprzedaży do miejsca wskazanego w umowie sprzedaży, a jeżeli takie miejsce nie zostało wskazane, do miejsca, w którym rzecz została wydana kupującemu. Sprzedawca ma obowiązek zwrócić kupującemu kwotę stanowiącą cenę zapłaconą za rzecz będącą przedmiotem umowy. Należy jednak wskazać, iż odstąpienie od umowy sprzedaży nie może mieć miejsca, w sytuacji, w której sprzedawca niezwłocznie usunie wadę lub dostarczy rzecz wolną od wad. Ograniczenie to nie ma jednak zastosowania, jeżeli rzecz była już raz wymieniana lub naprawiana przez sprzedawcę.

Kupujący może również żądać naprawienia rzeczy lub wymiany rzeczy na wolną od wad. Sprzedawca powinien zadośćuczynić żądaniu kupującemu w rozsądnym czasie bez nadmiernych niedogodności dla kupującego. Sprzedawca jednak może odmówić naprawy rzeczy lub wymiany na wolną od wad jeżeli zadośćuczynienie takiemu żądaniu jest niemożliwe lub wiązałoby się dla sprzedawcy, w porównaniu do innego sposobu doprowadzenia rzeczy do zgodności z umową, z nadmiernymi kosztami.

Zgodnie z art. 561^5 kodeksu cywilnego jeżeli kupujący będący konsumentem zażądał wymiany rzeczy lub usunięcia wady albo złożył oświadczenie o obniżeniu ceny, określając

[1] Wyrok Sadu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 31 maja 2016r. I ACa 937/15

kwotę, o którą cena ma być obniżona, a sprzedawca nie ustosunkował się do tego żądania w terminie 14 dni, uważa się, że żądanie to uznał za uzasadnione.

Podkreślenia jednocześnie wymaga, że to do konsumenta należy decyzja, z którego uprawnienia skorzysta. Ważnym jest również, iż skorzystanie przez kupującego z uprawnienia żądania naprawy rzeczy lub wymiany na rzecz wolną od wad nie wyłącza możliwości złożenia oświadczenia o obniżeniu ceny lub odstąpieniu od umowy.

Termin realizacji uprawnień wynikających z rękojmi za wady fizyczne

Sprzedawca odpowiada za wady fizyczne rzeczy, jeżeli wada została stwierdzona przed upływem dwóch lat, a w przypadku, gdy chodzi o wady nieruchomości – przed upływem pięciu lat od dnia wydania kupującemu rzeczy. Ponadto, jeżeli kupującym jest konsument, a przedmiotem sprzedaży jest ruchoma rzecz używana, odpowiedzialność sprzedawcy z tytułu rękojmi może zostać ograniczona, jednak nie mniej niż do roku od dnia wydania rzeczy kupującemu. Oznacza to, iż w stosunku do konsumenta odpowiedzialność sprzedawcy z tytułu rękojmi nie może zostać wyłączona. Odpowiedzialność taka może zostać jedynie ograniczona i to w przypadku, gdy przedmiotem umowy jest używana rzecz ruchoma.

Roszczenie kupującego względem sprzedawcy z tytułu rękojmi za wady fizyczne przedawnia się z upływem roku od dnia stwierdzenia wady. Gdy kupującym jest konsument, termin ten nie może skończyć się wcześniej, niż termin opisany powyżej. Oznacza to, że kupujący zawsze ma minimalnie rok na realizację uprawnienia z tytułu rękojmi za wady fizyczne rzeczy sprzedanej.

Ważnym jest także, iż sprzedawca odpowiedzialny jest tylko za wady fizyczne rzeczy sprzedanej, które istniały w chwili wydania przedmiotu kupującemu lub wynikły z przyczyny tkwiącej w rzeczy sprzedanej w chwili jej wydania kupującemu. Ustawodawca wprowadza jednak domniemanie prawne, jeżeli kupującym jest konsument, a wada została stwierdzona przed upływem roku od dnia wydania rzeczy sprzedanej, domniemywa się, że wada lub jej przyczyna istniały w chwili wydania rzeczy kupującemu.

Klaudia Gzinka

ODWOŁANIE DAROWIZNY

Darowizna w polskim porządku prawnym uregulowana została w kodeksie cywilnym. Jest jedną z umów nazwanych, której celem jest nieodpłatne przekazanie korzyści obdarowanemu, kosztem majątku darczyńcy. Umowa taka powinna zostać zawarta w szczególnej formie aktu notarialnego. Zawarcie umowy darowizny w formie zwykłej pisemnej jest co do zasady nieważne. W praktyce jednak wydanie przedmiotu darowizny konwaliduje nieważną czynność. Przedmiotem umowy darowizny mogą być prawa majątkowe, a także prawa niemajątkowe, jeżeli dla stron umowy przedstawiają jakąś wartość.

Z uwagi na charakter umowy darowizny i szczególną więź łączącą darczyńcę z obdarowanym, ustawodawca wprowadza instytucję chroniącą darczyńcę. Parasol ochronny nie jest rozwinięty aż tak szeroko jak w przypadku umów o charakterze odpłatnym, jednak darczyńca nie został pozostawiony bez regulacji dotyczących odwołania darowizny. Regulacja odwołania darowizny jeszcze nie dokonanej zawarta została w art. 896 kodeksu cywilnego. Darowizna nie powinna naruszać normalnej egzystencji darczyńcy i jego najbliższej rodziny. Ochrona przed skutkami darowizny jest uzasadniona jedynie tylko w tych sytuacjach, gdy stan majątkowy darczyńcy uległ zmianie już po zawarciu umowy darowizny. Możliwość odwołania darowizny niewykonanej obejmuje zatem okres pomiędzy zawarciem umowy a jej wykonaniem. Wykonanie umowy darowizny pozbawia darczyńcę prawa jej odwołania na podstawie owego przepisu. Fakt zawarcia umowy darowizny jej skutku w postaci zubożenia darczyńcy i jego najbliższych nie uzasadnia potrzeby ochrony. Uszczuplenie majątku darczyńcy, przy braku jakichkolwiek po jego stronie korzyści, jest bowiem istotą umowy darowizny. Zdarzają się sytuacje, kiedy osoby, które dokonały darowizny zechcą ją odwołać, bowiem zmusza ich do tego niespodziewane pogorszenie się ich sytuacji majątkowej. Odwołanie następuje w formie pisemnego oświadczenia darczyńcy, które wywołuje skutki prawne z chwilą jego doręczenia obdarowanemu. Odwołanie darowizny jeszcze niewykonanej w zwykłej formie pisemnej możliwe jest także, jeżeli dotyczyła ona nieruchomości. Akt notarialny wymagany jest dopiero na etapie przenoszenia własności nieruchomości z powrotem na darczyńcę.

Kolejną „furtką” dla darczyńcy jest art. 898 k.c. Artykuł ten reguluje możliwość odwołania darowizny już dokonanej. Ma on zastosowanie w sytuacji, kiedy obdarowany

dopuścił się rażącej niewdzięczności względem darczyńcy. Umowa darowizny wytwarza pewien stosunek etyczny pomiędzy darczyńcą i obdarowanym, wyrażający się w moralnym obowiązku wdzięczności. W ogólnym interesie darczyńcy, ale i społecznym leży, żeby nikt niegodny nie korzystał z pracy i majątku darczyńcy. Brak korzyści w umowie darowizny ma charakter czysto formalny, gdyż darowizna nakłada na obdarowanego więzy zobowiązujące go do szczególnego zachowania względem darczyńcy, dając mu możliwość podjęcia określonych czynności w razie naruszenia tego obowiązku. Co prawda do koniecznych elementów darowizny nie należy obowiązek sprawowania opieki nad darczyńcą przez obdarowanego, to jednak umowa darowizny rodzi po stronie obdarowanego moralny obowiązek wdzięczności, który nabiera szczególnego charakteru zwłaszcza wtedy, gdy dochodzi do zawarcia umowy między osobami najbliższymi, których powinność świadczenia pomocy i opieki wynika już z łączących strony umowy stosunków rodzinnych (wyrok SN z dnia 13 października 2005 r., I CK 112/05). Celem owej regulacji jest odwołanie darowizny w przypadku rażącej niewdzięczności obdarowanego. Niemożliwe jest jednak odwołanie darowizny dokonanej, jeżeli darczyńca przebaczył obdarowanemu.

Samo oświadczenie o odwołaniu darowizny z powodu rażącej niewdzięczności nie rodzi jednak żadnych skutków rzeczowych. Do osiągnięcia skutku rzeczowego konieczne jest przeniesienie własności rzeczy przez obdarowanego z powrotem na darczyńcę. Darczyńca w owym przypadku powinien wystąpić do sądu z powództwem o zobowiązanie pozwanego do złożenia oświadczenia woli o określonej treści. W praktyce orzeczenie takie zastępuje oświadczenie woli na podstawie art. 64 k.c.

Juliusz Podlewski

PRAWO ODSTĄPIENIA OD UMOWY ZAWARTEJ NA ODLEGŁOŚĆ

W dzisiejszych czasach ogromną rolę w życiu każdego z nas odgrywa możliwość robienia zakupów za pośrednictwem Internetu. Szukając na odpowiednich stronach jesteśmy w stanie znaleźć wszystko, co w danej chwili jest nam niezbędne. Przedsiębiorcy w swojej ofercie zawierają zarówno artykuły spożywcze, artykuły przemysłowe, chemiczne czy też odzież najwyższej jakości. Za pośrednictwem Internetu możliwy jest zatem zakup dosłownie wszystkiego. Zakupy takie niosą za sobą jednak pewne ryzyko, albowiem kupujący nie jest w stanie fizycznie zbadać kupowanego towaru. Ustawodawca wychodząc naprzeciw potrzebom

konsumentów wprowadził w 2014 r. ustawę o prawach konsumenta, która znacznie rozszerzyła zakres uprawnień konsumentów.

W pierwszej kolejności należy wskazać kim jest konsument. Zgodnie z art. 22^1 kodeksu cywilnego za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą. Przenosząc powyższą definicję na grunt prawa do odstąpienia od umowy sprzedaży zawartej na odległość, należy stwierdzić, iż konsumentem jest każda osoba fizyczna, która nabywa rzecz na własny użytek, niezwiązany z prowadzoną przez nią działalnością gospodarczą.

Zgodnie natomiast z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta umową zawartą na odległość jest każda umowa zawarta z konsumentem w ramach zorganizowanego systemu zawierania umów na odległość, bez jednoczesnej fizycznej obecności stron, z wyłącznym wykorzystaniem jednego lub większej liczby środków porozumiewania się na odległość do chwili zwarcia umowy włącznie. Bez wątpienia zatem zakup artykułów za pośrednictwem Internetu będzie umową zawarta na odległość. Należy jednak wskazać, iż umowami takimi będą również umowy zawarte za pośrednictwem telefonu lub też innego środka komunikacji.

Prawo konsumenta do odstąpienia od umowy zawartej na odległość jest podstawowym uprawnieniem konsumenta, które zostało zagwarantowane ustawą z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta. Konsument, który zawarł umowę na odległość może od niej odstąpić w terminie 14 dni bez podawania przyczyny odstąpienia. Warto w tym miejscu wskazać, że w przypadku umów sprzedaży towar jest dostarczany kupującemu za pośrednictwem przesyłki pocztowej lub kurierskiej, co ma znaczenie dla obliczenia terminu do odstąpienia od umowy. Termin 14 dni rozpoczyna zatem bieg od dnia doręczenia towaru kupującemu lub osobie trzeciej przez niego upoważnionej do jego odbioru.

Realizacja uprawnienia do odstąpienia od umowy odbywa się przez złożenie przez konsumenta jednostronnego oświadczenia woli o odstąpieniu od umowy. W praktyce przedsiębiorcy zamieszczają na swoich stronach internetowych odpowiednie formularze oraz instrukcje postępowania w przypadku odstąpienia od umowy.

W terminie 14 dni od złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy, konsument jest zobowiązany zwrócić przedsiębiorcy rzecz. Konsument ponosi jednak koszty zwrotu rzeczy, chyba że przedsiębiorca zgodził się je ponieść. Warto jednak wspomnieć, iż przedsiębiorca zwraca konsumentowi, oprócz ceny zapłaconej za dany przedmiot, również koszty najtańszego sposobu dostawy towaru do konsumenta.

Bez wątpienia prawo konsumenta do odstąpienia od umowy sprzedaży zawartej na odległość ma na celu ochronę konsumenta jako podmiotu słabszego w stosunkach gospodarczych. Rozwiązanie wprowadzone przez ustawodawcę daje konsumentom gwarancję satysfakcji z zakupionych na odległość przedmiotów. Należy jednak pamiętać, iż uprawnienie to dotyczy jedynie konsumentów, a więc nie będzie miało zastosowania do umów zawartych w związku z prowadzoną przez kupującego działalnością gospodarczą.

Joanna Juchniewicz

KTO I KIEDY MOŻE WYSTĄPIĆ O UDOSTĘPNIENIE INFORMACJI PUBLICZNEJ

Uchwalona w 2001 r. ustawa o dostępie do informacji publicznej (t.j. Dz. U. 2016, poz. 1764) pozwala wystąpić z wnioskiem o udzielenie informacji publicznej każdej osobie, ale także innym podmiotom (np. fundacjom, stowarzyszeniom, organizacjom społecznym) i – co ważne – pomiot występujący z wnioskiem nie musi wykazywać interesu prawnego i faktycznego, czyli uzasadniać w jakikolwiek sposób dlaczego występuje o informację.

Podmiotami zobowiązanymi do udzielania informacji są w szczególności: organy władzy publicznej (Rada Ministrów, Sejm, Senat, Trybunał Konstytucyjny), organy samorządów gospodarczych i zawodowych, podmioty reprezentujące Skarb Państwa, podmioty reprezentujące państwowe osoby prawne albo osoby prawne samorządu terytorialnego oraz podmioty reprezentujące inne państwowe jednostki organizacyjne albo jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego, podmioty reprezentujące inne osoby lub jednostki organizacyjne, które wykonują zadania publiczne lub dysponują majątkiem publicznym, oraz osoby prawne, w których Skarb Państwa, jednostki samorządu terytorialnego lub samorządu gospodarczego albo zawodowego mają pozycję dominującą.

Nie każda informacja może być publicznie dostępna. Ograniczenie dostępu do informacji następuje jeżeli informacja objęta jest ochroną przewidzianą ustawie o ochronie informacji niejawnych lub stanowi tajemnicę ustawowo chronioną. Ponadto ograniczeniem prawa do informacji może być ochrona prywatności osób fizycznych czy tajemnica przedsiębiorcy.

O udostępnienie jakich informacji publicznych możemy się zwrócić?

Ustawodawca uregulował tę kwestię bardzo szeroko. Udostępniona może zostać informacja o polityce wewnętrznej i zagranicznej, w tym o zamierzeniach działań władzy ustawodawczej oraz wykonawczej, projektowaniu aktów normatywnych, programach w zakresie realizacji zadań publicznych, sposobie ich realizacji, wykonywaniu i skutkach realizacji tych zadań.

W odniesieniu do organów władzy publicznej można występować o informacje o:

– statusie prawnym lub formie prawnej organizacji,

– przedmiocie działalności i kompetencjach,

– organach i osobach sprawujących w nich funkcje i ich kompetencjach,

– strukturze własnościowej, majątku, którym dysponują.

Ponadto udostępniane są informacje o:

– trybie działania władz publicznych i ich jednostek organizacyjnych,

– trybie działania państwowych osób prawnych i osób prawnych samorządu terytorialnego w zakresie wykonywania zadań publicznych i ich działalności w ramach gospodarki budżetowej i pozabudżetowej,

– sposobach stanowienia aktów publicznoprawnych, sposobach przyjmowania i załatwiania spraw, stanie przyjmowanych spraw, kolejności ich załatwiania lub rozstrzygania,

– prowadzonych rejestrach, ewidencjach i archiwach oraz o sposobach i zasadach udostępniania danych w nich zawartych,

– naborze kandydatów do zatrudnienia na wolne stanowiska,

– danych publicznych, w tym o treści i postaci dokumentów urzędowych,

– stanowiskach w sprawach publicznych zajętych przez organy władzy publicznej i przez funkcjonariuszy publicznych, treści innych wystąpień i ocen dokonywanych przez organy władzy publicznej,

– informację o stanie państwa, samorządów i ich jednostek organizacyjnych, majątku publicznym.

Informacje, o które wystąpiliśmy możemy uzyskać w formie przetworzonej (przygotowana pisemna informacja), ale wystąpienie o informację publiczną wiąże się także z prawem wglądu do dokumentów urzędowych, dostępem do posiedzeń organów kolegialnych pochodzących z powszechnych wyborów.

Forma wniosku o udostępnienie informacji publicznej:

Dane wnioskodawcy miejsce i data

Wniosek o udostępnienie informacji publicznej

Działając na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej (t.j. Dz. U. 2016, poz. 1764) proszę o udostępnienie informacji o: …….....
(wskazanie jakie informacje chce uzyskać wnioskodawca).

Podpis wnioskodawcy

PUNKTY NIEODPŁATNEJ POMOCY PRAWNEJ

Województwo Dolnośląskie – powiaty: Wrocławski, Polkowicki.

Województwo Kujawsko-Pomorskie – powiaty: Aleksandrowski, Grudziądzki, Tucholski, Brodnicki, Żniński, miasto Toruń, miasto Grudziądz.

Województwo Lubuskie – powiaty: Strzelecko-Drezdenecki, Słubicki, Sulęciński,

Województwo Łódzkie – powiaty: Łowicki, Radomszczański, miasto Piotrków Trybunalski.

Województwo Mazowieckie – powiaty: Pruszkowski, Makowski, Węgrowski, Sierpecki, Płoński, Żyrardowski, Legionowski, Garwoliński, Grójecki, Zwoleński, Miński, Ciechanowski, miasto Siedlce.

Województwo Opolskie – powiat: Głubczycki, Krapkowicki, Opolski.

Województwo Podkarpackie – powiaty: Rzeszowski, Jasielski.

Województwo Podlaskie – powiaty: Augustowski, Sejneński, Siemiatycki, Białostocki.

Województwo Pomorskie – powiat Chojnicki, miasto Gdynia.

Województwo Śląskie – powiaty: Zawierciański, Wodzisławski.

Województwo Świętokrzyskie – powiaty: Opatowski, Ostrowiecki.

Województwo Warmińsko-Mazurskie – powiaty: Bartoszycki, Giżycki, Iławski, Nidzicki, Mrągowski, Olecki, miasto Olsztyn.

Województwo Wielkopolskie – powiat Krotoszyński, Pilski, Chodzieski, Ostrowski.

Województwo Zachodniopomorskie – powiaty: Goleniowski, Wałecki, Pyrzycki, Drawski, miasto Świnoujście.

Adresy punktów, w których świadczona jest nieodpłatna pomoc prawna

znajdą Państwo na stronie Fundacji Togatus PRO BONO **www.fundacja.togatus.pl**

Wydawca: Fundacja Togatus PRO BONO, ul. Warmińska 7/1, 10-544 Olsztyn.

Biuletyn został wydany ze środków Fundacji Togatus Pro Bono